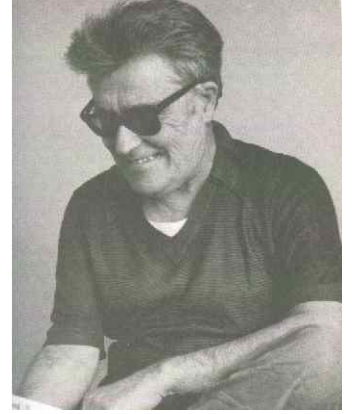

Ben gider oldum kardaşlar. Ve de kız kardaşlar...

Elk. Elo.Müh. Ulaş Birgör
ulas.birgor@emo.org.tr

NE FAYDA
Sen benimsin,
Ciğerparem, sevdiğim
Gülден ağır
Söylemem sana
Saçlarına
Kızıl güller takayım
Salın da gel,
Bir o yana
Bir bu yana
Meğer
Müşkül işmiş hürriyet
Savunmayla yetmiyor
Bir başka sevda!
Telden
Demirden geçsen
Mapusu delsen
Ne fayda!
Enver GÖKÇE

"Erzincan'ın Kemaliye (Eğin) ilçesine bağlı Çit köyünde doğdum...1920 yılında... Bir vesileyle Ankara'ya gidişimiz sayesinde, ilk orta, lise ve üniversite öğrenimimi yapabildim. Dil Tarih Coğrafya Fakültesi'nin Türkoloji Bölümü'nü bitirdim. Şiirlerim ise 1943'ten sonra 'Yurt ve Dünya', 'Ant'(45'li yıllarda 'Garipçilerin' toplumcu akımı ve devrimci şiirleri yok sayan, yozlaştıran bakış açılarına karşı çıkardıkları dergi), 'Gün', 'Söz', 'Yağmur ve Toprak' gibi dergilerde çıktı. Bir ara Ant dergisinin yönetimini yürüttüm. İlk kez 1948 yılında tutuklandım. Üç ay yattıktan sonra beraat ettim. İstanbul'da Kadırga Öğrenci Yurdu'nda yönetici olarak çalıştığım bir sıra, 1951 yılında tekrar içeri alındım.(TKP tevkifatı denilen 'Büyük Tevkifat' sırasında tutuklanan, İstanbul'da ünlü 'Sansaryan Han' da sorgulardan geçen ve uzun süreli hapis cezalarına çarptırılan 168 kişiden biri olarak...) Yedi yıl hapis cezasına ve iki buçuk yıl Sungurlu'da sürgünlük cezasına çarptırıldım. Bu dönem içerisinde yazmış bulunduğum, fakat yayımlanmamış olan yüze yakın şiirim yitkilere karıştı. Bunlardan bazıları hala emniyet dosyalarında duruyordur. Cezam bittikten sonra sürekli işsiz kaldım. Kimi zaman düzelticilik, çevirmenlik, ayak işleri gibi işler bulduysam da sürekli bir işim olmadı. Şimdi köyümden oturuyorum" 1 Temmuz 1977'de Milliyet Sanat Dergisi'ne verdiği röportajda böyle diyordu Enver GÖKÇE...

İlk şiiri 'Köylülerime' adındadır. Ahmet Kutsi Tecer'in şiiri 'kötü' olarak nitelendirip düz yazıya yönelmesi gerektiğini önermesi üzerine de; " Ben daha kötüsünü de yazarım" diyerek şiire olan tutkusunu o zamandan belli etmiştir Enver GÖKÇE...1936 yıllarında 'Aydabir' ve 'Resimli Ay' dergilerinde Nazım'ın şiirleri ve Sabahattin Ali'nin öyküleri edebiyata olan bakış açısını büyük ölçüde şekillendirecektir. Sefer AYTEKİN, Arif DAMAR, Mehmet KEMAL, A. KADİR, Rifat İLGAZ, Ceyhan ATIF KANSU gibi isimlerle arkadaşlıkları ve oluşturdukları 1940'lı yıllar toplumcu şiir hareketi, Fakülteden Pertev Naili Boratav, Behice Boran, Niyazi-Mediha Berkes gibi öğretim üyeleriyle olan yakın ilişkileri şiirinin olgunlaşmasına önemli katkılarda bulunacaktır.

Üniversitedeki bitirme tezi de "Eğin Türküleri" dir. Dede korkut Hikâyelerini o dönemin dili ile tekrar derleyip yayımlamış, Pablo Neruda'nın şiirlerini çevirileriyle Türkiye edebiyatına kazandırmıştır. 1948'de Türkiye Gençler Derneği'ni kurar bir kaç arkadaşı ile. Amaçları her türlü anti-faşist demokratik fikri ve çalışmayı bir araya getirmektir. Kısa bir tutuklama dönemi geçireceği Dernek davası sürecinde bir duruşmada, kendisini suçlayan ve " ben Türkçüyüm, ben milliyetçiyim " diyen bir öğrencinin görüşü üzerine yargıç sorar;" Ne dersin Enver? Enver Gökçe'de her zamanki az ve öz konuşan tavrıyla, ince nüanslar içeren üslubuyla ; " Sayın yargıcım sorun bu Türkçü, Milliyetçi tanığa, Türkçe grameri dersinden dört defa sınıfta kaldığı için fakülteden kovulmuş mudur, kovulmamış mıdır?" diyecektir.

1953 yılında Yusuf ile Balaban adlı destansı denemesini kaleme alır. Burada "Balaban" adlı bir ağa ile ağayı öldürüp mahpusa düşen, orada toplumsal gerçekleri öğrenen "Yusuf"un hikâyesi anlatılır. Bu destanın sadece bir kaç bölümü saklanabilmiştir. Ahmet Arif'in Hasretinden Prangalar Eskittim kitabını da bu destandan ve Enver GÖKÇE'nin şiire olan bakış açısından büyük ölçüde etkilenecek yazdığı bilinmektedir...

"Dönemin koşulları çerçevesinde dünyaya, sanata ve sanatçıya bakış açısını şu satırlar ile anlatıyor Enver GÖKÇE;

"Bir Sanatçının doğru, devrimci yönde bir şeyler verebilmesi, yaratabilmesi için pratik ile

GÖZÜM BAŞIM ÜSTÜNE

Şu
Dünyada
Ayrılık
Var
Ölüm
Var
İlle de
Zulüm
Var
Gözüm
Başım
Üstüne
Hangi
Kitap
Yazıyor
Kardaş
Ben
Cahşam
Eller
Ala...

GÖRÜŞ GÜNÜ

Bugün görüş günümüz
Dost kardeş bir arada
Telden tele
Mendil salla el salla
Merhaba!
İzin olsun hapisane içinde
Seni
Senden sormalara doyamam
Yarım döner cigaranın ateşi
Gitme dayanamam

ONLAR YOKSUL ETİ YERLER

Bak şu dağlara alı al moru mor
Saf saf omuz omuza
Dünya ekvan ekvandır.
Bu dirlik düzenlik kavgasında
Yunus kollar daldırma
Gül ve yürek kocamandır.
He vallah kocamandır.
Kalabalık yücedir kalabalık
vatandır
Ah len ah
Onlar yoksul eti yerler
Ve içtikleri kandır.

.....

teori arasındaki birliği daima göz önünde tutması gerekir. Dünyayı ve olayları ancak diyalektik metodun ışığında kavrayıp yorumlayabilir. Sanatta bilinç ile duyarlık arasında tam bir uyum olmalıdır. Ne salt bilinç, ne salt duyarlık tek başına yeterli değildir. Biz sanattan, sanat eserinden söz ettiğimizde, devrimci bir görüş açısından hareket ederiz. Yani dünyamızı insanca yaşanacak bir hale getirmek için şiiri ve sanatı sosyo-politik bir mücadelenin tamamlayıcı araçları olarak görürüz. Bu açıdan bakıldığında asıl mesele insanın bir bütün halinde kavranılması ve bu bütünselliğin dile getirilmesidir. Sadece namuslu olmak yetmez. Hem namuslu hem de sapına kadar bilinçli olmak şarttır. Gerçek sanatçı pazarlıkların, kuşkların, küçük hesapların insanı değildir...”

Enver GÖKÇE için dönemin yazılarından bazı seçmeler yaparak devam etmek istiyoruz yazımıza...

MUZAFFER İLHAN ERDOST; Enver GÖKÇE'nin şiiri, güz ekini gibidir. Kırsal alandan gelenler bilirler, sonyazda, yani güzün ekilen buğday, ilkyazla birlikte eriyen karın altında filizlenir. Soğuğa, kırağıya dayanıklıdır. Kurağa dayanıklıdır. Nice boralar, fırtınalar ya da Anadolu'nun kavurucu sıcaklığı ortasında, eğilip bükülmez, boy verir, başak verir. Böyle dayanıklıdır, Enver GÖKÇE'nin şiiri. Enver GÖKÇE'nin şiiri harman olur, bağ olur. Savrulur. Bir yandan bizim bilincimizi ve direncimizi pekiştirirken, bir yandan da devrimci şiirimizde özgün bir tohum olarak yineler kendini... 'Enver GÖKÇE Şiir Yarışması' konuşmasından...1988...

ASIM BEZİRCİ ; Enver GÖKÇE geçicidedeki sürekliliği, günceldeki yaşayanı bulup şiirine koyabilmiştir. Başka türlü söylesek, Enver GÖKÇE, topluma, yaşadığı ülkenin gerçeklerine geleceğin gözüyle bakmıştır. Devrimci bir görüşle bakmıştır. Toplumda, çevresinde olup bitenlerin en özlü olanını, en temel olanını yakalayıp şiirine koymuştur. Bu koyuş şunu da göstermiştir: Enver GÖKÇE'nin şiirlerinin yayımlandığı günden bugüne kadar toplumumuzda birtakım değişimler olmuştur, fakat bunlar temele inmediği için, parmak basılan gerçeklerde bir değişme olmadığı için O'nun şiirleri hala yaşamaktadır ve bundan sonrada yaşayacaktır. Çünkü Enver GÖKÇE çektiği acıya, işsizliğe, yoksulluğa, hastalığa, baskıya karşı sessizce dayanmıştır. Enver GÖKÇE'nin 'ben' dediğini göremezsiniz. Hep 'biz' der. Onun şiiri kendi 'ben'ini 'biz'in postasında eriten sıcak bir yüreğin şiiridir. Aynı zamanda direncin de şiiri olduğundan, direnenler yaşadıkça onun şiirinde yaşayacaktır. Yaşasın direnenler! Yaşasın namuslu kalemini, yüreğini, sağlığını cömertçe işçi sınıfının kurtuluş kavgasına verenler! Yaşasın Enver GÖKÇELER!...'Enver GÖKÇE Gecesi ve Şenliği' konuşmasından...1979...

NİHAT TAYDAŞ; Baskıya, hapishaneye, sürgüne boyun eğmeyen eşsiz bir insandır Enver GÖKÇE... Savaşsız sınıfsız ve sömürsüz bir dünyada yaşamının savaşımını vermiştir. Duru bir şiir diliyle insanların, özgürce, eşitlik içinde ve kardeşçe yaşamaları gerektiğini söylemiştir. Enver GÖKÇE, Nazım'ın dediği gibi ' korkak, cesur, cahil, hâkim ve çocuk' olan bir halkın ozanıdır.

Kitapları; Dost Dost İlle Kavga (1973), Panzerler Üstümüze Kalkar (1977), Yaşamı Bütün Şiirleri (1981), Eğin Türküleri (yazımı: 1947, kitap halinde ilk yayını: 1982).

Adına kurulan www.envergokce.org web sitesinde kendi sesinden özyaşamöyküsü, şiirleri dinlenebilir ve ayrıntılı bilgilere ulaşılabilir. Eğin'de geçtiğimiz Temmuz ayında adına bir de müze açılan Enver GÖKÇE, 19 Kasım 1981'de aramızdan ayrıldı. Tüm içtenliği ile halk türkülerinin barındırdığı güzelliği şiirine yansıtmış, devrimci duruşuyla tüm kuşaklara örnek olmuş, çektiği acılarını ve yokluğu hiçe sayan bir çaba içerisinde sanatını her zaman topluma tüm yalınlığıyla aktarmaya gayret göstermiş bir "Halk Şairi" olan Enver GÖKÇE'yi, ölümünün 27. yılında hala dimdik ayakta duran sıcacık şiirleriyle hatırlıyor, kendisini bir kez daha saygıyla anıyoruz.

Kaynakça;

Şiirimizin Işıklı Irmağı ENVER GÖKÇE / Mehmet Özer / Evrensel Basım Yayın 2006

Dost Dost İlle Kavga / Enver GÖKÇE Bütün Şiirleri / Evrensel Basım Yayın

Edebiyatımızda İsimler Sözlüğü / Behçet Necatigil 1999

<http://www.envergokce.org>

<http://siir.gen.tr>